

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radmily Baďurové a soudkyň Mgr. Šárky Bokůvkové a JUDr. Šárky Žmolilové v právní věci žalobkyně **Jaroslavy P.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Josefem Tobiškou, advokátem se sídlem Jeřábkova 5, Brno, proti žalovaným **1) Anně Š.**, nar. xxx, bytem xxx, **2) Bc. Jaroslavu Š.**, nar. xxx, bytem xxx, oba zastoupeni JUDr. Markem Steinerem, advokátem se sídlem Fryčovická 146, Brušperk, **o určení dědice**, o odvolání žalovaných proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 18. června 2015, č.j. 36C 44/2011 - 266, ve spojení s doplňujícím rozsudkem ze dne 10.2.2016, č.j. 36C 44/2011 - 289,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.

II. Žalovaní **jsou povinni zaplatit** žalobkyni společně a nerozdílně na náhradě nákladů odvolacího řízení 6.776 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem okresní soud určil, že dcera zůstavitele Jaroslava P. (dále jen žalobkyně), nar. xxx, je dědicem po zůstaviteli Jaroslavu Š., narozenému dne xxx, zemřelému dne xxx, posledně bytem xxx (odstavec I. výroku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (odstavec II. výroku). Doplňujícím rozsudkem pak rozhodl, že se České republice nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení.

Okresní soud vyšel ze zjištění, že dne xxx zemřel otec žalobkyně Jaroslav Š., který dne 15.1.1998 formou notářského zápisu vydědil žalobkyni, její potomky a bratra žalobkyně. V zápise, který obsahoval závěť a listinu o vydědění, uvedl, že oba potomci o něho trvale neprojevují zájem, který by jako potomci projevovat měli, nestýkají se s ním po dobu 24 let, ani v době své zletilosti se nepokusili navázat se zůstavitelem jakýkoliv kontakt, neposílají mu pohledy k Vánocům, Velikonocům, narozeninám, nenavštěvují ho, nepokusili se ani o telefonický kontakt. Okresní soud dále zjistil, že po rozvodu manželství s matkou žalobkyně dne 12.3.1974 ustaly kontakty otce s nezl. dětmi o Vánocích roku 1976. Žalobkyně se v době své zletilosti pokusila o kontakt se zůstavitelem v září 1986, když ho společně s kamarádkou jela navštívit. Pokusila se ještě o další kontakt s otcem, ale další setkání se neuskutečnilo. Žalobkyně oznámila otci konec studia, zasílala mu přání k Vánocům, informovala ho o své svatbě, o narození dcer. Zůstavitel měl po rozvodu zájem o svěření nezletilé dcery do výchovy, ale v kontaktech s nezl. přestal o Vánocích 1976, když vztahy mezi bývalými manžely, rodiči žalobkyně, byly problematické. V době zletilosti žalobkyně zůstavitel reálný zájem o kontakt s žalobkyní neprojevil.

Zjištěný skutkový stav okresní soud posoudil dle ust. § 469a obč. zák. ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen obč. zák.), a to v souladu s ust. § 3028 občanského zákoníku ve znění účinném od 1.1.2014 a dle ust. § 175k odst. 2 o.s.ř. a dospěl k závěru, že důvody vydědění nejsou dány a žaloba je důvodná. Žaloba byla podána včas, když usnesení Okresního soudu v Ostravě, kterým byla žalobkyně odkázána k podání této žaloby, nabylo právní moci dne 17.2.2011. Byl to zůstavitel, který po rozvodu manželství o dceru neprojevoval dostatečný zájem a naposledy ji navštívil o Vánocích roku 1976. Naopak první krok k setkání po mnoha letech učinila až žalobkyně. Okresní soud poukázal na judikaturu Nejvyššího soudu, dle které je-li skutečností, že potomek neprojevuje o zůstavitele zájem důsledkem toho, že zůstavitel neprojevuje zájem o potomka, nelze dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mělo být důvodem k jeho vydědění. Vydědění přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský vztah stojí, kde se ho nezájem potomka osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv jde-li o situaci, kdy je mu tento stav lhostejný a případně, kdy k němu sám i podstatně přispěl. Žalobkyně měla na prahu své dospělosti zájem o svého otce, měla zájem se s ním setkat, na druhé straně její otec mnoho let žádný opravdový zájem o kontakt s ní neprojevil, neměl přiměřený zájem o citovou vazbu s žalobkyní a důvody, které uvedl v listině

o vydědění na straně žalobkyně, nebyly dány. Okresní soud vyhodnotil, že nárok uplatněný v žalobě není v rozporu s dobrými mravy a skutečností, které uváděl ve své svědecké výpovědi svědek Ž., nemají vliv na posouzení platnosti listiny o vydědění, když svědek popisoval situaci od roku 2003, kdy žalobkyni poznal, přičemž splnění zákonných náležitostí je nutno zkoumat ke dni sepsání listiny, tj. ke dni 15.1.1998.

Proti tomuto rozsudku podali včasné odvolání žalovaní a navrhovali jeho změnu tak, že bude žaloba zamítnuta. Poukazovali na svá dřívější vyjádření k žalobě s tím, že zůstavitel projevoval o žalobkyni trvalý zájem a naopak to byla žalobkyně, která o něj opravdový zájem neprojevovala. Poukazovali na svědeckou výpověď Mgr. K., který potvrdil, že mu zůstavitel sdělil, že se s ním děti z prvního manželství nestýkají, že on o ně moc stál. Těžce nesl, že mu dcera nesdělila, že má vnoučata, když se potkali, tvářila se, že se neznají. Svědkyně P. potvrdila, že psal žalobkyni vícekrát pohledy, chtěl se s ní sejít. Žalobkyně na jeho výzvy vůbec nereagovala. Zájem zůstavitele o žalobkyni vyplývá i z opatrovnického spisu z roku 1974. Žaloba je postavena na nepravdách, když v době návštěvy v roce 1990, kterou uváděla žalobkyně, dědeček, se kterým měla hovořit, již nežil a neodpovídá ani tvrzení o podnikání zůstavitele v té době. O negativním vztahu žalobkyně k otci svědčí i výpověď svědka Ž., který uvedl, že žalobkyně neměla zájem o návštěvy otce v xxx, vyjadřovala se o něm vulgárními výrazy. Přestože se jednalo o dobu po sepsání listiny o vydědění, je nutno posoudit toto jednání žalobkyně dle ust. § 3 obč. zák. S touto námitkou se okresní soud ve svém rozhodnutí vůbec nevypořádal.

Žalobkyně navrhovala potvrzení rozsudku okresního soudu, který řádně zhodnotil všechny výpovědi svědků a odůvodnil své závěry o nedostatku důvodů pro vydědění.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek v celém rozsahu, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Okresní soud v řízení a při dokazování postupoval v souladu s procesními předpisy, z provedených důkazů vyvodil logická zjištění, která vyhodnotil v souladu se zásadami odpovídajícími ustanovení § 132 o.s.ř. Z těchto důvodů odvolací soud skutková zjištění soudu I. stupně jako správná přejímá, když skutkový stav zůstal nezměněn i v odvolacím řízení.

Při právním posouzení věci odvolací soud aplikoval v souladu s ust. § 3069 přechodných ustanovení zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ustanovení z.č. 40/1961 Sb., občanský zákoník, platného do 31.12.2013 (dále jen obč. zák.). V souladu s přechodnými ustanoveními k z.č. 293/2013 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, odvolací soud dále aplikoval ustanovení § 175k odst. 2 o.s.ř. platného do 31.12.2013.

Na správně zjištěný skutkový stav aplikoval okresní soud správné právní ustanovení. Odvolací soud souhlasí s právním posouzením věci, které okresní soud ve věci zaujal a na které odvolací soud v podrobnostech odkazuje.

Podle ustálené judikatury soudů, kterou případně citoval okresní soud ve svém rozhodnutí, je třeba otázku, zda potomek o zůstavitele trvale neprojevoval opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl, posuzovat s přihlédnutím ke všem okolnostem případu a ve spektru dobrých mravů, které se ve společnosti ustálily. Jedním z hledisek, které je třeba u tohoto důvodu vydědění vždy zkoumat, je to, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s potomkem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy.

V daném případě je zcela zjevné, že důvodem přerušení vzájemných vztahů mezi žalobkyní a zůstavitelem, byl rozvod rodičů žalobkyně v roce 1974 a následné špatné vztahy mezi zůstavitelem a matkou žalobkyně. Je nepochybné, že tyto problematické vztahy mezi rodiči žalobkyně musely mít negativní vliv i na její vztah k otci. Žalobkyni bylo v době rozvodu rodičů xxx, byla svěřena do výchovy matky a neměla tak žádnou reálnou možnost ovlivnit četnost kontaktů s otcem a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy. Pokud žalovaní v odvolání namítali, že zůstavitel měl o žalobkyni zájem, pak toto se vztahuje právě k době bezprostředně navazující na rozvod manželství, kdy žalobkyně jejich vzájemné styky nemohla s ohledem na svůj věk nijak ovlivnit s tím, že tento zájem o přímý kontakt ustal v roce 1976. Pokud byla ze strany žalovaných tvrzena snaha zůstavitele o nepřímý kontakt s žalobkyní v podobě zasílání dárků, pohlednic a dopisů, pak se jednalo rovněž o dobu spadající do její nezletilosti, kdy byla v péči matky. Naopak to byla žalobkyně, která zůstavitele těsně před nabytím zletilosti v roce 1986 sama vyhledala a navštívila v jeho bydlišti, čímž nepochybně o něj projevila zájem. Z výpovědí svědků Jany K. a Pavla K. byla prokázána snaha žalobkyně o další návštěvu zůstavitele, a to na podzim téhož roku. Pokud žalovaní tento pokus o návštěvu otce rozporovali s tím, že nesedí časové údaje uváděné žalobkyní a informace, které měla při návštěvě obdržet, je nutno uvést, že žalobkyně v průběhu řízení uvedla, že přesná data návštěv si již s ohledem na dobu, která uběhla, nepamatuje. Snaha žalobkyně o druhou návštěvu zůstavitele však zcela jednoznačně z výpovědí shora uvedených svědků vyplývá.

Lze tak uzavřít, že to byla právě žalobkyně, která při první příležitosti projevila zájem o svého otce a v době své zletilosti ho opakovaně navštívila v místě svého bydliště. Oproti tomu zůstavitel, jenž ukončil styky s žalobkyní v její nezletilosti, po těchto návštěvách sám ze své iniciativy žádný zájem o rozvíjení kontaktu s žalobkyní neprojevil. S ohledem na dobu bezmála 10 let, která uběhla od jejich posledních osobních kontaktů, je nepochybné, že jejich vztahy musely být vážně narušeny a jejich náprava si tak vyžadovala oboustrannou vstřícnost a delší dobu. V této souvislosti je nutno uvést, že žalobkyně byla sotva zletilá, studovala, nebyla výdělečně činná, bydlela v xxx a zůstavitel v xxx, tj. v místě značně vzdáleném od

místa bydliště žalobkyně. Zůstavitel v té době pracovně často cestoval, jezdil i do místa bydliště žalobkyně a měl tak mnohem větší příležitost a možnost žalobkyni vyhledat, přesto tak nikdy neučinil a nenavázal na návštěvy žalobkyně žádnou osobní iniciativou. Výpověďmi svědků Jany K., Pavla K., Michala P., Aleny H., Nikoly P. a Soni P. bylo v řízení rovněž prokázáno, že žalobkyně zůstavitele informovala písemně o důležitých změnách v jejím rodinném životě.

Za této situace odvolací soud souhlasí se závěrem okresního soudu, že důvody vydědění žalobkyně nebyly v době sepsání listiny o vydědění, tj. v roce 1998, dány. Není pravdou, že by se žalobkyně nestýkala se zůstavitelem po dobu 24 let, tj. od roku 1974. Předně zůstavitel do této doby zahrnul i dobu nezletilosti žalobkyně, kdy sama žalobkyně neměla po tuto dobu své nezletilosti reálnou možnost projevit zájem o zůstavitele, naopak byl to zůstavitel, který v této době na styk s tehdy nezl. žalobkyní rezignoval. Jakkoliv byly vztahy mezi rodiči tehdy nezl. žalobkyně problematické, nelze tuto skutečnost přičítat k tíži žalobkyně, která byla pouhým dítětem, o jehož osudu rozhodovali rodiče. Pro úplnost zbývá dodat, že ještě v letech 1975 a 1976 usiloval zůstavitel o svěření tehdy nezl. žalobkyně do své péče a v opatrovnických řízeních tvrdil, že mají s dcerou dobrý vztah. Rovněž není pravdou, že by žalobkyně v době své zletilosti se nepokusila navázat kontakt se zůstavitelem. Bylo prokázáno, že žalobkyně zůstavitele opakovaně navštívila, přičemž ze strany zůstavitele nebyla patřičná odezva. Samotná skutečnost, že zůstavitel projevoval lítost nad tím, že se s žalobkyní nestýká, je v daném případě nedostačující, neboť zůstavitel žádným způsobem v době po nabytí zletilosti žalobkyně, kdy tato chtěla se zůstavitelem navázat vztah, se nepokusil o narovnání vzájemných vztahů a jejich rozvoj. Přestože po návštěvě žalobkyně mu muselo být zřejmé, že žalobkyně má zájem o vzájemné kontakty, měl informace o jejím bydlišti, rodinných vztazích, nikdy ji, tak jak to učinila ona, nenavštívil a nevyhledal. V řízení bylo rovněž prokázáno (bez ohledu na to, že nebylo možné vzít za zjištění, že se korespondence dostala do dispozice zůstavitele), že i přes nezájem zůstavitele o další kontakty, žalobkyně zůstaviteli zasílala přání a pozdravy s informacemi o své rodině.

Jako nedůvodnou vyhodnotil odvolací soud odvolací námitku žalovaných týkající se rozporu nároku žalobkyně s dobrými mravy. Okresní soud se touto námitkou, byť velmi stručně, zabýval v napadeném rozsudku v souvislosti s hodnocením svědecké výpovědi bývalého manžela žalobkyně Karla Ž., o jehož výpověď tuto námitku žalovaní především opírají. Odvolací soud souhlasí, že obsah této svědecké výpovědi nemůže vést k závěru o rozporu žaloby s dobrými mravy ve smyslu ust. § 3 obč. zák. Svědek Ž. se seznámil s žalobkyní až bezmála 5 let po sepsání listiny o vydědění a téměř 17 let po návštěvě žalobkyně u svého otce, přičemž v té době žalobkyni již muselo být zcela zřejmé, že ze strany zůstavitele není faktický zájem na dalších osobních setkáních s ní. Nelze tak klást k tíži žalobkyni, že v této době již ztratila sama zájem o uskutečnění dalších návštěv. Užívání urážlivých výrazů a invektiv vůči zůstaviteli nebylo předmětem listiny o vydědění. V této souvislosti je nutno uvést, že svědecká výpověď Karla Ž., týkající se vztahu

žalobkyně k zůstaviteli, zůstala zcela izolovaná od dalších v řízení slyšených svědků, a to nejen z řad rodinných příslušníků.

Ze všech uvedených důvodů odvolací soud napadený rozsudek dle ust. § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil, a to včetně souvisejících výroků o nákladech řízení.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. S ohledem na procesní úspěch žalobkyně v odvolacím řízení, zavázal odvolací soud žalované zaplatit společně a nerozdílně náklady řízení žalobkyně ve výši 6.776 Kč. Tato částka představuje odměnu za dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast u jednání soudu) po 2.500 Kč dle ust. § 9 odst. 3 písm. a) a § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen vyhl.), 2x režijní paušál po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 3 vyhl., to vše navýšeno o 21% DPH ve výši 1.176 Kč. Náklady odvolacího řízení byli žalovaní zavázáni zaplatit ve lhůtě stanovené dle ust. § 160 odst. 1 o.s.ř. k rukám zástupce žalobkyně (ust. § 149 odst. 1 o.s.ř.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **je dovolání přípustné**, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

V Ostravě dne 5. května 2016

Za správnost vyhotovení:
Eva Gergišáková

JUDr. Radmila Baďurová v.r.
předsedkyně senátu